

**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ «СТРУКТУРНІ РЕФОРМИ ЕКОНОМІКИ:
СВІТОВИЙ ДОСВІД, ІНСТИТУТИ, СТРАТЕГІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ»
/ О. І. АМОША, С. С. АПТЕКАР, М. Г. БІЛОПОЛЬСЬКИЙ, С. І. ЮРІЙ ТА ІН. / —
ІЕП НАН УКРАЇНИ, THEU МОНМС УКРАЇНИ, 2011. — 848 С.**

У сучасних умовах болісної трансформації соціально-економічного організму проблема ефективності державного управління та пошук принципових напрямів його підвищення набувають стратегічного значення, визначають спосіб вирішення найважливіших загальнодержавних завдань. У зв'язку з цим дослідження вітчизняних аспектів проблеми діалектики сторін «набуття нової якості соціально-економічного розвитку на основі модернізації» — «збереження генетичного коріння вітчизняного розвитку» є одними із найбільш актуальних завдань сучасного загальнонаукового дослідження та формування трансформаційної моделі вітчизняної економіки.

Формування інституціональної стабільності в Україні та подолання системної соціально-економічної кризи обумовлює необхідність докорінного теоретико-методологічного та господарчо-практичного опрацювання низки фундаментальних наукових проблем. Серед них — і проблема структурного реформування економіки єдиного господарчого комплексу країни (ЄГК). Її основу становить сукупність явищ, процесів та взаємобумовленостей в економічній сфері; разом із тим, за суттю вона фокусує комплекс економічних, соціальних, правових, політичних, духовних та ментальних змін.

Є всі підстави зазначити, що, виходячи зі структури самого ЄГК, характеру міжгалузевих відносин у його межах та змісту конкурентних переваг України в системі міжнародного поділу праці, однією з визначальних підсистем ЄГК є аграрно-промислове виробництво (АПВ). Більш того, АПВ значною мірою детермінує ступінь інституціонального розвитку країни, міру досягнення сучасних показників економічної ефективності її виробничо-комерційної діяльності та соціальних стандартів життя громадян, рівень конкурентоспроможності України у світі.

Одним з основних факторів, що стримують інноваційну активність підприємств, нарівні з недовістю фінансових ресурсів, слабкою результативністю механізмів державної підтримки, погано розвиненою законодавчою базою, є високий ризик. У зв'язку з цим проблема оцінки ризиків інноваційних проектів є надзвичайно актуальною. Питання розроблення та впровадження інновацій на підприємствах дуже складні. Більшість підприємств у динамічному ринковому середовищі змушені обирати стратегію виживання, тому вони практично не мають змоги дозволити собі впровадження інноваційних проектів. Вивчення стану інноваційної діяльності промисловості України свідчить про те, що її рівень залишається низьким. Результати досліджень Державного комітету статистики України з виз-

начення основних причин, які стримували інноваційну діяльність у промисловості, дає підстави зробити висновки про те, що однією з основних проблем була і залишається проблема ризиків.

Ризик є елементом результатів виконання будь-якого господарського рішення, оскільки невизначеність — неминуча умова господарювання. Інноваційна діяльність завжди пов'язана з ризиком, обумовленим наявністю низки факторів, вплив яких на результати діяльності не можна заздалегідь точно встановити.

Загалом ризик в інноваційному підприємстві можна визначити як ймовірність втрат, що виникають при вкладенні підприємницькою фірмою коштів у виробництво нових товарів і послуг, у розробку нової техніки і технологій, які, можливо, не знайдуть очікуваного попиту на ринку, а також при вкладенні коштів у розробку управлінських інновацій, які не принесуть очікуваного ефекту.

У першому розділі монографії «МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЕКОНОМІКИ» автори розглядають: методологічні аспекти аналізу структурних процесів в економіці враховуючи генезу дослідження структурних трансформацій; Й. Шумпетера, як засновника еволюційної економічної теорії; сутність та особливості розвитку технологічних укладів в цілому та місце країни на індустріальній стадії. Дослідження особливостей сучасного етапу структурних трансформацій та їх законодавчого забезпечення і роль державних інституцій в умовах нестабільного економічного середовища, розробка альтернативи вибору пріоритетів структурних зрушень економіки України, орієнтованих на світовий ринок та інституційних засад основного економічного закону держави в ресурсній економіці та формування набору стратегій для розробки адаптивних технологій управління забезпеченням економічної безпеки країни — є актуальним науковим завданням, що потребує ретельного та глибокого дослідження.

У другому розділі монографії «ГЛОБАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР СТРУКТУРНИХ РЕФОРМ» досліджено новий світовий економічний порядок глобальної економіки у глобальному світі; іноземний досвід економічних трансформацій; передумови структурної перебудови економіки України як засобу підвищення її конкурентоспроможності; проаналізовано ірландську модель інноваційного розвитку — її досвід і особливості корпоративного управління організацією інноваційного процесу та сучасні світові тенденції розвитку науки і технологій, що дасть змогу показати місце України у глобальних світових структурних реформах.

В третьому розділі монографії «ТРАНСФОРМАЦІЇ У СФЕРІ ВИРОБНИЧОЇ ТА НЕВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» показано напрямки трансформації в промислових галузях традиційної спеціалізації країни, зокрема оцінку можливостей розширення збуту металопродукції на основі електронних торговельних майданчиків, інформаційні технології в збутовій діяльності металургійних підприємств, санаційну реструктуризацію генеруючих компаній електроенергетики, основні проблеми та концепції реформування нафтовидобувної та нафтопереробної промисловості України, напрямки вдосконалення систем управління підприємствами машинобудування, трансформації у вугільній промисловості та перспективи реалізації енергетичної стратегії України в умовах структурних трансформацій.

Заслужують на увагу дослідження макроекономічного змісту та регіональних особливостей структурних змін в агропромисловій сфері країни в умовах виходу з трансформаційної кризи; перспектив розвитку високотехнологічних галузей та реформування і трансформації сфери послуг для залучення іноземних інвестицій в Україну.

Наступний розділ монографії — «СТРАТЕГІЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ» має велику практичну значущість. Проведено діагностику стратегії науково-технічного та інноваційного розвитку національного промислового виробництва; стратегії інноваційного розвитку в контексті забезпечення економічної безпеки України. Також заслуговує уваги модель інноваційної парадигми розвитку країни у світовій економічній системі; науково-технологічних пріоритетів розвитку України, зокрема управління інтелектуальною власністю. Авторами спрогнозовано реалізацію стратегічного підходу до ефективного впровадження інвестицій в інновації та розглянуто економічні ризики і мотивацію інноваційної діяльності на підприємстві. Досліджено науково-технологічні пріоритети інноваційного розвитку регіонів країни та імперативи розвитку економіки, заснованої на знаннях, в АР Крим та в Україні.

В п'ятому розділі «РЕГІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ» авторами показано зміну регіональних пріоритетів розвитку та розглянуто стратегування як основний механізм трансформації економіки регіонів, що в підсумку дозволить визначити екологічні пріоритети стратегій розвитку рекреаційних регіонів.

В шостому розділі «ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРУКТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ» досліджується світовий досвід фінансування структурних трансформацій, його фінансове забезпечення та інфраструктура структурних трансформацій в Україні. Це дало змогу визначити пріоритети розвитку великого промислового регіону в умовах структурних трансформацій та інноваційні підходи в управлінні ресурсами регіонального бюджету, фінансове забезпечення структурних трансформацій в соціальній сфері, а також напрямки вдосконалення фінансування тимчасових касових розривів місцевих бюджетів. При цьому найважливішими вважаються структурно-інституціональні форми становлення нового світового фінансового порядку.

Наступний сьомий розділ монографії — «ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ СУСПІЛЬСТВА» авторами спрогнозовано реалізацію інструментів та механізмів державного регулювання структурних реформ у соціальній сфері, соціальних аспектів управління, горизонтальних трансформацій соціальної структури та розвитку вищої освіти у відповідності з вимогами постіндустріального суспільства.

Заключний восьмий розділ монографії — «ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ» містить авторські підходи щодо реформування податкової системи на розвиток підприємств, напрямків удосконалення інтегрованої системи управління та координації процесів цілепокладання в управлінні економічним розвитком підприємства. Заслужує високої оцінки організація виробничих відносин на підприємствах зі спеціальним режимом і оптимізація рефлексивних впливів страхової компанії при взаємодії зі страхувальниками. В умовах реалізації концепції адаптивного управління є необхідним перегляд стереотипів мислення щодо формування окремих питань обліку руху матеріальних оборотних активів та діагностики, як інструменту інформаційного забезпечення удосконалення систем управління підприємством.

Незважаючи на позитивну оцінку монографії, необхідно виокремити ряд положень та зауважень, які мають дискусійний характер:

узагальнення авторів щодо важливості ірландської моделі інноваційного розвитку та особливостей корпоративного управління організацією інноваційного процесу Ірландії щодо функціонування її інноваційної інфраструктури потребують уточнення з огляду на специфіку її фінансового стану, так як ця країна перебуває (функціонує) на межі дефолту;

певні дискусійні моменти виникають при розгляді стратегій структурних реформ в економіці України, зокрема трансформації соціальної структури суспільства, наприклад, пенсійній реформі, яка викликає у громадян країни негативну оцінку.

В цілому монографія «Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України» — системна наукова праця колективу авторів, яка пропонує комплексне вирішення однієї з найбільш актуальних проблем, що стоять перед вітчизняною економікою, а саме структурної перебудови економіки країни. Вона ґрунтується на широкій методологічній, науковій базі з використанням сучасних методів економіко-математичного та організаційного моделювання на основі новітніх методів дослідження та іншого наукового інструментарію щодо формування умов ефективною структурної перебудови економіки України та її регіонів з урахуванням світового досвіду. Її результати містять наукову новизну та мають практичну цінність як для державних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, управління економікою як на макро рівні так і для бізнес-структур.

Доктор економічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної роботи
Тернопільського національного
економічного університету А. І. Крисоватий